

Asia: VN/18505/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle digitaalista henkilöllisyyttä koskevaksi lainsäädännöksi

Kommentit esityksen tavoitteista ja ehdotetuista ratkaisuksista yleisesti

Kommentit yleisesti esityksen tavoitteista ja ehdotetuista ratkaisuksista

Digitaalisen identiteetin valmistelu tulee lopettaa. Jo tällä hetkellä on käytössä täysin riittävän vahvat tunnistautumisen sähköiset keinot.

Nykyinen kehitys digitaalisesta identiteetistä ja digitaalisesta lompakosta, omaa aivan liian suuret mahdollisuudet väärinkäyttöön, kontrolliin ja yksityisyyden loukkaamiseen

Kommentit digitaalisesta henkilöllisyydestä

Digitaalinen henkilöllisyys on lähtökohtaisesti kontrollin väline. Se ei ainoastaan avaa pääsyä palveluihin, vaan se voi myös sulkea tai rajoittaa niitä henkilöön liittyvistä ominaisuuksista riippuen. Tällaisena siitä tulee tarkka ja laaja-alainen kontrollin väline.

Esimakua siitä, millaisia rajoitteita digitaalisen henkilöllisyyden yhteyksissä voisi tapahtua, saatiin koronapassin käytössä. Tällöin yksittäinen kansalainen tai ryhmä kansalaisia voitiin sulkea yhteiskunnan ulkopuolelle ei-halutun käyttäytymisen perusteella. Koronapassin välityksellä ei-halutusta käyttäytymisestä on seurannut useissa maissa työelämästä ja sosiaalisesta ympäristöstä syrjäytyminen. Euroopan komissio vakuuttaa kuitenkin suojelevansa digiteknologian avulla ihmisten oikeuksia, vaikka EU-maissa koronapassia käytettiin avoimesti rokotuskattavuuden nostamisen välineenä.

Koronapassi on nähtykin eräänlaisena alkumarkkinointivaiheena kattavammille kansalaisten digitaalisille kontrollivälineille. Esimerkiksi koronapassin liittäminen digitaalisen lompakon kokonaisuuteen on realistista, sillä Sitran mukaan maksukorttien ja -päätteiden avulla on jo nyt mahdollista todistaa koronastatuksensa.

Digitaalisen rahan, kuten digitaalisen euron, uhkina on käyttäjän yksityisyyden heikkeneminen ja käteisen rahan poistumisen nopeutuminen. Käteisen rahan poistuminen mahdollistaisi kenen tahansa sulkemisen totaalisesti järjestelmän ulkopuolelle. Kiina on jo ottanut käyttöön oman digitaalisen rahansa, digitaalisen yuanin (e-CNY), jonka kerrotaan olevan suunniteltu korvaamaan käteinen raha.

Digitaalisen infrastruktuurin todellinen uhkakuva onkin siinä, että nykyisellään sen varaan voidaan rakentaa hyvin tehokas seuranta- ja tiedonkeruujärjestelmä, jota voidaan myös väärinkäyttää. Voimmeko luottaa, että näitä digitaalisia innovaatioita käytetään vain ja ainoastaan helpottamaan kansalaisten elämää? Millaiset pelisääntöjä tai kontrollin mekanismeja digitaalisen identiteetin infrastruktuuriin rakennetaan? Tullaanko meidän asiointiamme ja palveluihin pääsyämme jatkossa säätelemään rokotestatuksen, hiilijalanjäljen tai disinformaation karsinnan perusteella?

Euroopan komission suunnitelmiin sisältynee myös internetin sensuuri, koska komission mukaan ”ihmisen olisi oltava suojassa laittomalta ja haitalliselta sisällöltä”. Digitaalista identiteettiä ja lompakkoa markkinoidaan jo mm. hiilijalanjäljen vähentäjänä, pandemian aikaisen elämän helpottajina sekä keinona taistella rahanpesua ja korruptiota vastaan. Nämä voidaan lukea myös asiointiin liittyvien rajoitteiden rakentamisena näillä perusteilla. Hyvät tarkoitukset eivät välttämättä tule lunastetuiksi digitaalisessa infrastruktuurissa, jos rakennelmaa voidaan väärinkäyttää tarkoituksiin, joita ei osattu ennakoita.

Kommentit ulkomaalaisen digitaalisesta asiointivälineestä

--kuten edellä. Kaikki valmistelu tulee lopettaa.

Kommentit luonnollisen henkilön tunnistusvälineestä

-kuten edellä. Kaikki valmistelu tulee lopettaa.

Kommentit ehdotetusta toimintamallista ja viranomaisten tehtävistä palveluiden tuottajina

-kuten edellä. Kaikki valmistelu tulee lopettaa.

Esitysluonnokseen sisältyvät säädösehdotukset ja niiden perustelut

Kommentit hallituksen esityksen luonnoksesta sekä esitetystä sääntelystä yleisesti

Kaikki valmistelu tulee lopettaa. Kyseessä on väline jolla on enemmän väärinkäytön mahdollisuuksia ja perusoikeuksien rajaamisiin tähtääviä toimintoja kuin hyötyjä.

Kommentit ehdotuksesta Digi- ja väestötietoviraston digitaalisen henkilöllisyyden palveluista annettavaksi laiksi

Kaikki valmistelu tulee lopettaa. ed. mainituin perustein.

Kommentit ehdotuksesta digitaalisesta henkilöllisyydestä annettavaksi laiksi

Kaikki valmistelu tulee lopettaa. ed. mainituin perustein.

Kommentit muuhun ehdotettavaan lainsäädäntöön

-

Kommentit henkilötietojen käsittelyä koskevista sääntelyratkaisuksista sekä tietosuojaa koskevista kysymyksistä

Tietosuoja ei parane, päinvastoin väärinkäytösten mahdollisuus esim poliittisin päätöksin nousee.

Kommentit esityksen perustuslakia ja säätämisyjärjestystä koskevista kysymyksistä

Perustuslain ja perusoikeuksien vastainen - yksilönvapausia rajoittava. Valmistelu lopetettava.

Kommentit esityksessä esitetystä alustavasta kilpailuoikeudellisesta arviosta

-

Kommentit muista esitykseen ja sen valmisteluun liittyvistä oikeudellisista kysymyksistä

-

Vaikutusten arviointi

Kommentit vaikutusten arvioinnista yleisesti

Perustuslain ja perusoikeuksien vastainen - yksilönvapausia rajoittava. Valmistelu lopetettava.

Kommentit taloudellisista vaikutuksista

Ei positiivisia taloudellisia vaikutuksia.

Kommentit vaikutuksista viranomaisten toimintaan

Kontrolliväline jota ei pidä valmistella tätä pidemmälle.

Kommentit muista yhteiskunnallisista vaikutuksista ja ympäristövaikutuksista

Kontrolliväline jota ei pidä valmistella tätä pidemmälle.

Millaisia vaikutuksia ehdotetulla sääntelyllä olisi oman organisaationne tai toimialanne näkökulmasta?

Heikentäviä. Emme ota käyttöön missään tapauksessa.

Kohdennetut kysymykset vaikutusten arvioinnin tarkentamiseksi jatkovalmistelun aikana (lausunnonantaja voi valita itselleen soveltuvat teemat)

Julkishallinnon toimijoita pyydetään arvioimaan, millaisia määrärahaveikutuksia (esimerkiksi järjestelmäkustannuksia tai henkilöstökustannuksia) esitetyllä lainsäädännöllä ja ratkaisulla arvioidaan olevan organisaatiossa sekä ottamaan kantaa ovatko muutokset hoidettavissa nykyisten määrärahojen puitteissa vai vaativatko ne lisämäärärahoja.

-

Kiellettyä valtiontukea ja kilpailuneutraliteettia koskevia kysymyksiä on käsitelty valmistelun aikana, mutta näitä kysymyksiä ei ole kyetty arvioimaan tyhjentävästi. Miten arvioisitte näitä kysymyksiä ja miltä

osin esitettyä arviota olisi erityisesti tarkennettava? Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotuksilla olevan kilpailulle sekä olemassa olevien että tulevaisuudessa kehittyvien palveluiden näkökulmasta?

-

Vastaavatko suunnitellut ratkaisut asiointipalveluiden tarpeeseen?

-

Miten arvioitte ehdotusten vaikuttavan tunnistuksen hyödyntäjien toimintaan, esimerkiksi asiointipalveluiden tarjoajiin? Onko ehdotuksella vaikutuksia esimerkiksi sähköisen tunnistamisen käyttöön, liiketoiminnan kannattavuuteen tai investointien tarpeeseen?

-

Millaisia teknisiä toteutuksia tai hankintoja digitaalisen henkilöllisyystodistuksen ja/tai ulkomaalaisen digitaalisen asiointivälineen hyödyntäminen osaltanne tai toimialallanne edellyttäisi sähköisessä ja/tai käyntiasioinnissa? Miten tämä vertautuu tunnistuspalveluiden ostoon luottamusverkoston toimijoilta?

-

Mitä vaikutuksia digitaalisen henkilöllisyystodistuksen ja/tai ulkomaalaisen digitaalisen asiointivälineen tarjoamisella yksityisen sektorin käyttöön on nykyiseen tunnistuspalveluiden hankintaan luottamusverkoston palveluntarjoajilta?

-

Onko esityksellä vaikutuksia uusien yksityisen sektorin tunnistusvälineiden tai -palveluiden tarjonnan syntymiseen luottamusverkostossa tai sen ulkopuolella?

-

Millä tavoin arvioitte esitettyjen ratkaisujen vaikuttavan nykyisten vahvan sähköisen tunnistamisen palveluntarjoajien liiketoimintaan? Onko tähän vaikutusta sillä, missä määrin ja kuinka kauan palveluntarjoajille maksettaisiin tunnistustapahtumista julkisen sektorin palveluihin tai sillä, onko digitaalinen henkilöllisyystodistus luottamusverkostotoimijoiden hyödynnettävissä maksutta?

-

Millä tavoin arvioitte ehdotusten vaikuttavan ulkomaisiin yrityksiin ja asiointipalveluihin?

-

Miten esitetyt ratkaisut ja ehdotettava sääntely vastaavat erityisryhmien tarpeisiin erilaisissa asiointitilanteissa? Onko yhdenvertaisuus otettu riittävästi huomioon?

-

Arvioitteko, että hankkeessa esitetty ratkaisu parantaa alle 15-vuotiaiden mahdollisuuksia sähköiseen asiointiin? Mahdollistavatko ratkaisut sen, että asiointipalvelut voivat halutessaan huomioida palvelussaan henkilön iän? Onko alaikäisten asiointimahdollisuuksien mahdollisella laajenemisella vaikutuksia asiointipalveluiden tuottamiseen?

-

Millä tavoin arvioitte, että esitys vaikuttaa ulkomaalaisten henkilöiden mahdollisuuksiin käyttää asiointipalveluita Suomessa tai ennen maahan saapumista? Millaisia vaikutuksia esityksellä on työntekijöiden liikkuvuuteen?

-

Onko tietoturvallisuutta ja tietosuojaa koskevat kysymykset mielestänne otettu riittävästi huomioon esitetyissä ratkaisuissa ja ehdotetussa sääntelyssä?

-

Muut kommentit

Digitaalinen identiteetti ja siihen tähtäävä digitaalinen lompakko ja digiraha on vain ja ainoastaan vaarallinen kontrolliväline.

Polto Jyri
Performance Distribution Finland Oy